

У фокусі уваги світу – полтавські чорноземи. Від землі тягнеться це коріння...

Виповнилося 130 років від дня заснування Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції імені М. І. Вавилова

10 жовтня 1884 року загальні збори Полтавського губернського земства затвердили статут сільськогосподарської дослідної установи, а 28 жовтня Сільськогосподарське товариство, засноване 1865 року, обрало першу раду Дослідного поля.

Головною темою науково-дослідної роботи в перші роки стали заходи боротьби з посухою. Тому, як свідчить професор М. Опара, уже в перших дослідках вивчалася ефективність різних видів парів, глибина оранки, агротехніка і порівняльна продуктивність семи різних видів багаторічних трав, зокрема люцерни й конюшини.

Робила перші кроки своя агрономічна наука, заснована на досягненнях учених-аграріїв, серед яких – А. Зайкевич, О. Ізмаїльський, В. Вернадський, В. Докучаєв, М. Вавилов та ін.

До першої програми робіт дослідного поля включено питання кормовиробництва, агротехніки різних культур, зокрема кукурудзи, випробування урожайності різних її сортів.

Полтавська губернія Російської імперії була другою губернією після Нижньоновгородської, де наприкінці XIX століття здійснювалася унікальна робота з вітчизняного ґрунтознавства поціновувачем чорноземів В. Докучаєвим. На базі Полтавської дослідної станції він остаточно встановив і практично перевірив усі основні положення розробленого ним природно-історичного методу оцінювання земель і обґрунтував доцільність його використання на всій території Російської імперії.

53

«Беззмінне жито», «Цілина» та інші

Полтавська дослідна знаменита багатьма експериментами, котрі й донині мають світове значення і ніде більше не застосовувалися.

Наприклад, з 1884 року здійснюються унікальні дослідження «Беззмінне жито», метою якого є визначення впливу тривалої дії антропогенних чинників на природну родючість ґрунту, його агрохімічні й агрофізичні властивості, спроможність озимого жита до монокультури. Досвід не втратив своєї актуальності й нині і розглядається з агрономічного, екологічного й економічного поглядів.

Дослідження «Цілина» проводять з 1893 року. Упродовж цього часу вивчають дію природних чинників на родючість ґрунту, продуктивність і склад травостою.

За 130-річний період в Полтавській державній сільськогосподарській дослідній станції створено і широко застосовують в Україні і за її межами близько 60 сортів кормових культур: люцерни, конюшини, еспарцету, райграсу високого, крижів безостих, вики озимої, вики ярової, кормового буряку; розроблено і впроваджують у виробництво методи і технології поліпшення природних кормових угідь на схилах балок, поліпшення солонцюватих луґів, комплексного захисту насінників люцерни від шкідників, вирощування високих урожаїв зернових, кормових культур тощо. Створено і найбільшу в країні популяцію комах-обпилювачів тепличних рослин

Микола Вавилов (у центрі) серед практикантів і співробітників Полтавської сільськогосподарської дослідної станції. 1910 р.

і плодових насаджень, яку застосовують на практиці.

Справжнім скарбом установи є унікальна наукова бібліотека – аграрна бібліотека України. Нині вона є головною бібліотекою Полтавського територіального об'єднання сільськогосподарських бібліотек України. Її фонд налічує понад 71 тис. екземплярів книг і журналів, серед яких більш ніж 15 тис. раритетних. Найцінніші – журнал Полтавського товариства сільського господарства «Хуторянин» (1897–1917 рр.), «Землеробська газета» (1887–1917 рр.), журнал «Сільське господарство і лісівництво» (1882–1918 рр.), прижиттєві видання класиків сільсько-

господарської науки К. Тимірязєва, О. Ізмаїльського, О. Советова, П. Костичева. Ці унікальні видання працівники бібліотеки зберегли і під час революції, і в роки війни.

Професор Микола Опара розповів, що теж має чимало ґрунтовних праць з історії станції, з якою тривалий час пов'язана і його наукова діяльність.

– Під час окупації Полтави, – розповідає «патріарх» полтавської аграрної науки Микола Опара, – у приміщенні дослідної станції квартирували німецькі війська. Жив тут і один з офіцерів, котрий був доволі освіченою людиною. Тому шанобливо ставився й до станційної

бібліотеки, в якій проводив вільний час, забороняв солдатам використовувати книги для розпалювання. А одного разу цей офіцер навіть натрапив у бібліотеці на німецьке видання книги «Холодне силосування», яку написав... його батько! Кажуть, офіцер так розчулювався, що взагалі заборонив будь-кому заходити до бібліотеки, вивісивши на дверях оголошення: «*Achtung, nicht zu betreten!*» («Увага, не заходити!»). Коли ж радянські війська наблизилися до Полтави, і надійшов наказ спалювати при відступі капітальні будівлі, офіцер наказав «факельникам» відступати першими: мовляв, я все зроблю сам... А сам потім сів і поїхав! Так «Холодне силосування» врятувало наукове надбання...

2004 року згідно з відповідним наказом Академії аграрних наук Полтавську державну сільськогосподарську дослідну станцію перетворено на Полтавський

інститут агропромислового виробництва ім. М. Вавилова УААН. Минуло лише 7 років, і установу позбавляють статусу і приєднують до Інституту свинарства УААН, який нині переживає не найкращі часи. По суті останні 10 років час від часу провадять так звану оптимізацію, а фактично – скорочення штатів, а відтак, і наукових розробок.

– Як на мене, то найкраще рішення – присвоїти станції

спеціальний статус, – каже доцент кафедри екології, охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування Полтавської державної аграрної академії Віктор Самородов, людина, котра має чимало наукових праць з історії дослідної станції. – З огляду на унікальність нашої науково-дослідної установи, їй слід надати статусу Національної дослідної станції ім. М. Вавилова.

Найбільшою загрозою для науково-дослідної установи є головне її надбання – земля, адже дехто вже давно накидає око на дослідні поля на околицях Полтави. А не буде землі – не буде й станції! Причому деякі псевдонауковці доводять, що такі установи в умовах новітніх аграрних технологій – це архаїзм і марне витрачання коштів.

Звісно, ці люди вважають дослідні поля «розбазарюванням продуктивного земфонду» і воліли б на ділянках, які сотні років не «бачили» плуга, вирощувати популярні нині соняшник чи кукурудзу.

А воно муляє очі скоробагатькам!

Як відзначали ювілей

У Полтавському краєзнавчому музеї ім. В. Кричевського з нагоди 130-річчя заснування Полтавської державної сільськогосподарської дослідної станції імені М. Вавилова Інституту свинарства НААН України відбулося спільне засідання вчених рад цих установ. Провідні вчені-аграрії Полтавщини та інших областей, керівники області і викладачі місцевих навчальних закладів аграрного профілю, директори агрофірм, працівники музею і бібліотеки станції говорили про життя країни і науки. Пошанували пам'ять першого директора станції Бориса Черепакіна відкриттям меморіальної дошки.

Голова Полтавської ОДА Віктор Бугайчук (ліворуч) вручає почесну грамоту директору дослідного господарства «Степне» Петру Сокирку.

Відходи принесуть доходи. І жодного неприємного запаху

У Богодухівському районі на Харківщині споруджують комплекс із управління побутовими відходами, який працюватиме за унікальною технологією перероблення сміття та відповідатиме європейським стандартам.

– Майбутній комплекс передбачає сортування і подальше перероблення відходів. Ми створили присадки, що сприяють активності бактерій, які «перетравлюють» відходи. Якщо раніше такий процес тривав 20 років, то тепер півтора-два місяці залежно від кількості бактерій, передбачених технологією. Використовуваний комплекс біохімічних елементів є запатентованою стовідсотковою українською технологією на основі європейського досвіду, – розповідає Олександр Біленко, представник гендиректора ТОВ СП «Ековтор».

З органічних відходів вироблятимуть добрива, а неорганічні відсортуватимуть і також перероблятимуть. Наприклад, з деревини виготовлятимуть паливні брикети, з пластика – труби, з гуми технічних виробів – бордюри і тротуарну плитку. Ці технології відпрацьовані. Усе перероблятиметься на території комплексу, – зазначив представник ТОВ СП «Ековтор».

Підприємство надасть додаткові робочі місця для жителів Богодухова. Спочатку на роботу приймуть до 30 осіб, а в подальшому, можливо, й до 100. Загалом новий полігон розрахований на Богодухів і Богодухівський район, але надалі, якщо згоду дасть місцева громада, його можливості розширять.

Вартість проекту сягає 50,6 млн. грн. Нині на будівництво комплексу виділено 20 млн. грн., виконано робіт на 9 млн. грн. (роботи ведуться з липня). Решту – 11 млн. грн. – освоюють до кінця року. Надалі фінансування передбачають за рахунок інвестора. Першу чергу комплексу планують здати в експлуатацію в другому кварталі 2015 року. Замовником будівництва комплексу з управління побутовими відходами в Богодухові є департамент комунального будівництва Харківської облдержадміністрації. Зведення об'єкта інспектував недавно голова ОДА Ігор Балута.

В. С.